

Реаговање поводом текста у недељнику НИН „Јак динар, још јача заблуда“

Поводом изношења бројних неистина и тенденциозног и погрешног представљања навода гувернера Народне банке Србије др Јоргованке Табаковић у чланку Бошка Мијатовића под називом „Јак динар, још јача заблуда“, објављеном у недељнику НИН 3. јануара 2019. године истичемо:

Народна банка Србије у последњих шест година, од када је на челу гувернер Јоргованка Табаковић, веома успешно остварује све своје законом дефинисане циљеве. Након низа година у којима је инфлација била изузетно волатилна и висока, од 2012. године успели смо да инфлацију спустимо на нивое упоредиве са нивоима у развијеним земљама, а затим да је преко пет година одржавамо ниском и стабилном, не доводећи у питање кредибилитет монетарне политике.

У великој мери, остварењу стабилности цена допринела је веома успешно вођена политика девизног курса која у оквиру режима руковођено пливајућег девизног курса подразумева одржање његове релативне стабилности. Званични средњи курс динара према еврџу 6. августа 2012. године, када је гувернер Јоргованка Табаковић почела свој први мандат у Народној банци Србије, износио је 118,5676. Данас, готово шест и по година након тога, тај однос је на готово истом нивоу - 118,3321, односно динар је у односу на евро благо ојачао за 0,2%. При томе, у складу са принципима функционисања тржишне и отворене економије, курс динара према еврџу никада није био циљ, нити су циљане његова вредност или тренд. Он се формира на основу понуде и тражње за девизама на домаћем девизном тржишту, а Народна банка Србије интервенише, по потреби, ради ублажавања његових прекомерних краткорочних осцилација и обезбеђивања нормалног функционисања девизног тржишта. Колико је Народна банка Србије била успешна у испуњењу својих циљева говори и чињеница да је релативна стабилност на девизном тржишту одржана, а да су интервенције у овом периоду допринеле повећању девизних резерви, а то значи и стабилности домаће економије и финансијског система, за милијарду и 200 милиона евра. Поређења ради, у периоду од 2008. године до 6. августа 2012. динар је изгубио трећину своје вредности према еврџу (тачније 33,2%), курс је са 79,2362 отишао на поменутих 118,5676. При томе, у поменутом периоду од четири и по године, потрошено је 5,7 милијарди евра девизних резерви на „одбрану курса“, односно како то слабљење не би било још веће. Ако се има у виду да је девизни курс један од благовремених и најпрецизнијих „економских барометара“, односно показатеља стања у домаћој економији и начина њеног вођења, онда се период пре августа 2012. године може назвати периодом изузетно неуспешне монетарне политике, високе

неизвесности и нестабилности, а начин вођења политике девизног курса као еклатантан пример неодговорног понашања креатора економске политике. Његошевим стиховима: „Јанко брани Владислава мртва, што га брани, кад га не одбрани“.

Успешно одржавање стабилности цена у протеклом периоду било је употпуњено стабилношћу домаћег финансијског система. Домаћи банкарски сектор је високо ликвидан и добро капитализован, а решено је још једно наслеђе прошлих времена – проблематични кредити. Захваљујући мерама и активностима Владе Републике Србије и Народне банке Србије, спроведеним у оквиру Стратегије за решавање проблематичних кредита, учешће проблематичних кредита у укупним кредитима смањено је са преко 20% (колико је износило августа 2015. године) на 6,3% (октобар 2018.).

Све наведено, уз бројна регулаторна унапређења и модернизацију домаћег платног и финансијског система, допринело је повећању кредибилитета монетарне политике, поверења грађана у домаћу валуту и олакшало посао другим чиниоцима економске политике у Србији да у својим областима и надлежностима остварују једнако успешне резултате.

Сматрајући господина Бошка Мијатовића озбиљним економистом одговором на овај чланак желимо да укажемо и на неутемељеност навода у делу јавности, у којима се у истом контексту као у поменутом чланку спомиње бахреински динар.

Гувернер Народне банке Србије Јоргованка Табаковић је у својим изјавама пред крај 2018. године, између осталог, истакла и успех српског динара, који је током 2018. године проглашен другом најуспешнијом валутом на свету у односу на евро и то од стране реномиране агенције Bloomberg - позивајући се на наводе из текста Bloomberg-а објављеног средином марта 2018. године, а у којем се наводи да је српски динар „друга валута у свету по перформансама у последњих 12 месеци“ или у оригиналу „*It's the second-best performing currency in the world over the last 12 months.*“

Дакле, изјава гувернера никако није заснована на наводима у домаћем листу Политика, како у свом чланку погрешно истиче Бошко Мијатовић, већ је у целости базирана на изворном извештају агенције Bloomberg, под називом

„Emerging Europe's Bond Standout Gets Another Rate Surprise“, а до којег се може доћи путем линка:

<https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-03-14/serbia-boosts-allure-of-emerging-europe-s-best-performing-bonds>

У поменутом чланку Bloomberg-а указује се на предности улагања у динарске обвезнице Републике Србије, последње снижење референтне каматне стопе Народне банке Србије у поступку релаксације монетарне политике, указује се

на ниску и стабилну инфлацију и истиче успех српске валуте у поређењу са другим светским валутама.

„Serbia’s dinar bonds have returned 5 percent this year in dollar terms, beating the 3.2 percent average of 32 nations in the Bloomberg Local-Currency Sovereign Index. Last month, the dinar touched the strongest level against the euro in more than three years. It’s the second-best performing currency in the world over the last 12 months.“

Да су ови наводи тачни најлакше се може проверити на самом порталу агенције Bloomberg, као и из релевантних података Народне банке Србије. Званични средњи курс динара према еврџу 15. марта 2017. године, дакле годину дана пре објављивања извештаја агенције Bloomberg, износио је 123,9704. Годину дана након тога, односно на дан објављивања наведеног чланка (15. март 2018.) овај однос је био 118,4069. Из наведеног се јасно може закључити да је динар у периоду од 12 месеци, како и наводи Bloomberg, у односу на евро ојачао за 4,7%, што је и био аргумент да се он окарактерише као *„second-best performing currency in the world over the last 12 months“*.

Пре динара, на првом месту се нашла једино чешка круна, која је у односу на евро у истом периоду ојачала за 6,4% (не рачунајући при том – паладијум, као племенити метал).

Додатни аргумент да је довођење у везу српског и бахреинског динара злонамерно и неутемељено јесте чињеница да бахреински динар никако не

може бити уврштен међу валуте чије се перформансе разматрају, јер је везан фиксним односом за амерички долар (0,376 бахреинских динара за 1 амерички долар). На веб страници централне банке Бахреина јасно је истакнуто да фиксни девизни курс представља сидро монетарне политике које доприноси контролисању инфлације и заштити екстерне вредности њихове валуте.

„Bahrain maintains an exchange rate peg at 0.376 Bahraini dinars to the US dollar. The exchange rate peg provides an anchor for monetary policy, which contributes to controlling inflation and protecting the external value of the currency.

The CBB offers a foreign exchange facility, implying that it stands ready to buy and sell US dollars, at rates very close to the official exchange rate. The CBB provides this facility to commercial banks located in the Kingdom of Bahrain.“

Сваки економиста, као и сви који се овим темема баве упознати су са тиме да када је вредност неке валуте фиксирана за другу „чврсту“ валуту, онда њен однос према свим другим валутама у ствари представља однос те „чврсте“ валуте према другима. Зато свако јачање/слабљење бахреинског динара према евр у ствари представља јачање/слабљење америчког долара према евр (док је за српски динар референтна валута евр).

Не желећи да верујемо да је извор за чланак Бошка Мијатовића била „забава“ на друштвеним мрежама указујемо да се на листи на којој је котиран бахреински динар гледао тзв. укупан принос (Total Return) који се може изабрати на Bloomberg платформи. Тај „укупни принос“ уопште није показатељ перформанси једне валуте, већ поред тог показатеља (Spot Return) узима у обзир и промену каматне стопе, односно каматни принос у наведених годину дана (Interest Return). Узимање ових, нерелевантних показатеља и података за извођење закључака говори о апсурдности чланка, као и свега што из њега проистиче.

Још једном, не улазећи у мотиве приказивања стања у нашој економији на начин на који је то учинио аутор текста, указујемо и на следеће чињенице:

Прво, време је показало да, у условима наслеђене високе евроизације у нашој економији, релативна стабилност курса динара има важну улогу у обезбеђењу нужних претпоставки за одржив раст економске активности.

Друго, добро је примећено да је Народна банка Србије водила одговорну политику не посежући за једнократним решењима попут повећања референтне каматне стопе зарад јачања домаће валуте.

Треће, кретања у платном билансу јасно потврђују одрживост раста и реалне основе на којима се заснива стабилност курса динара. Конкретно, од 2015. године прилив по основу страних директних инвестиција је више него довољан за покриће текућег дефицита, што значи да се домаћа потрошња и инвестиције не финансирају повећаним задуживањем. Не сме се занемарити да смо текући дефицит у средњем року смањили повећаним укључивањем у светске трговинске токове, о чему најбоље сведочи вишегодишњи двоцифрени раст извоза прерађивачке индустрије.

Четврто, бољи изгледи и раст домаће економије одразили су се на раст запослености и зарада запослених, што је у основи повећања нашег стандарда. А то би требало да је циљ свима нама - како носиоцима економске политике, тако и привреди и грађанима.

С обзиром на то да од евидентних резултата монетарне политике у претходном шестогодишњем периоду сви имамо искључиво корист, и извозници и увозници, и инвеститори и потрошачи, томе ћемо остати доследни и у наредном периоду.

- Гувернер НБС Јоргованка Табаковић

Извршни одбор:

- Вицегувернер Жељко Јовић

- Вицегувернер Драгана Станић

- Вицегувернер Ана Ивковић

- Сектор за монетарне и девизне операције

- Генерални директор Сектора Никола Драгашевић

- НБС